

२. इतिहास लेखन : भारतीय परंपरा

प्रश्न १ ला. पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा

- १) झियाउद्दीन बरनीच्या विचारसरणीमुळे इतिहास लेखनाची व्याप्ती विस्तारली.
- २) बखर हा ऐतिहासिक साहित्यातला एक महत्त्वाचा प्रकार आहे.
- ३) सर विल्यम जोन्स यांनी कोलकाता येथे एशियाटिक सोसायटीची स्थापना केली.
- ४) राष्ट्रवादी इतिहासलेखन करण्याच्या ब्रिटीश अधिकाऱ्यांनी भारताबद्दल केलेल्या इतिहासाला विरोध केला.
- ५) स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी लिहिलेल्या १८५७ चे 'स्वतंत्रसमर' हे पुस्तक महत्त्वाचे ठरते.
- ६) प्रादेशिक इतिहासलेखनाला चालना मिळाली.
- ७) सुरुवातीला भारतीय इतिहासातील स्त्रियांचे स्थान, त्यांची कामगिरी दुर्लक्षित राहिली.
- ८) अब्दुल फजलने वापरलेली संशोधन पद्धती पूर्वग्रहविरहित वास्तववादी होती.
- ९) ब्रिटीश इतिहासकारांनी भारतीय इतिहासावर लिहिलेले ग्रंथ विश्वसनीय नाहीत.

प्रश्न २ रा. पुढील प्रश्नांची २० ते २५ शब्दात उत्तरे लिहा.

- १) भारतामध्ये इतिहासकला केव्हापासून अस्तित्वात होती ?
- २) इ.सनाच्या पहिल्या शतकापासून कोणकोणत्या स्वरूपातील कोरीव लेख उपलब्ध होऊ लागतात ?
- ३) कोरीवलेखांमुळे कोणकोणती माहिती मिळते?
- ४) प्राचीन भारतीय साहित्यामध्ये इतिहासलेखनासाठी कोणकोणती साधने सापडतात ?
- ५) बाणभट्टाच्या 'हर्षचरित' मध्ये कोणकोणते चित्रण केले आहे ?
- ६) कल्हण यांच्या 'राजतरंगिणी' ग्रंथात कोणता चिकित्सक अभ्यास आहे ?
- ७) मध्यमयुगीन भारतातील मुस्लीम इतिहासकारांच्या लेखनावर कोणता प्रभाव दिसतो ?
- ८) झियाउद्दीन बरनी या इतिहासकाराने इतिहासकारांचे कोणते कर्तव्य सांगितले आहे ?
- ९) बखरींचे प्रकार सांगा.
- १०) भारतीय इतिहासलेखनाच्या कोणकोणत्या प्रणाली आहेत?
- ११) वसाहतवादी इतिहासलेखन कशाप्रकारे होते ?
- १२) सुरुवातीला वसाहतवादी इतिहासलेखन करण्याच्या इतिहासकारात कोणाचा समावेश होता ?
- १३) प्राच्यवादी म्हणजे काय ?

- १४) एशियाटिक सोसायटी स्थापन केल्यामुळे कोणता फयदा झाला ?
- १५) राष्ट्रवादी इतिहासलेखनात स्वा. सावरकरांनी कोणती महत्त्वाची कामगिरी बजावली ?
- १६) मार्क्सवादी इतिहासकारांमध्ये कोणी प्रभावी लेखन केले ?
- १७) स्त्रीवादी इतिहाकारांपुढे पहिले कोणते आव्हान होते ?
- १८) इतिहास लेखनात कामगिरी बजावणाऱ्या इतिहासकारांची नावे लिहा.